

DOI: <https://doi.org/10.15407/np.67.192>
УДК 021.64:655.4](438)

Тетяна Дубас,

кандидат наук із соціальних комунікацій, завідувач відділу,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна
e-mail: t.dubas60@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1690-8297>

Web of Science Researcher ID: AIC-6378-2022

НАУКОВО-ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНИХ БІБЛІОТЕК ПОЛЬЩІ

Дослідження побудовано на вивченні зарубіжного досвіду науково-видавничої діяльності національних бібліотек Польщі. Проаналізовано особливості цієї діяльності на прикладі Національної бібліотеки Польщі, Національної бібліотеки імені Оссолінських, Бібліотеки Ягеллонського університету. Підкреслено важливість процесу рецензування під час підготовки видань, який є прозорим і здійснюється за загальними для всіх авторів і рецензентів правилами. Виявлено, що завдяки виконанню необхідних високих стандартів процесу рецензування та редагування, що гарантує якість публікацій, видання національних бібліотек Польщі індексуються провідними міжнародними базами даних. Висвітлено перспективи розвитку науково-видавничої діяльності національних бібліотек Польщі.

Ключові слова: національні бібліотеки Польщі, науково-видавнича діяльність, науковий журнал, рецензування статей.

Актуальність проблеми. Сьогодні увага світової спільноти прикута до трагічних подій в Україні. Бібліотеки всього світу висловлюють підтримку Україні. «Напад Росії на Україну обурих та шокував міжнародну спільноту, уряди та передові світові організації висловили свою позицію з приводу невинуватої агресії, а також широко обговорювався в бібліотечному світі. Бібліотеки всього світу висловили свою підтримку Україні та засудили російське вторгнення» [1].

Національні бібліотеки Польщі разом з усіма висловлюють солідарність з українським народом. Крім інших заходів, пов'язаних із допомогою бібліотекам в Україні, директор Національної бібліотеки Польщі Т. Маковський надіслав звернення до 58 міжнародних бібліотечних організацій

та національних бібліотек щодо підтримки України, у якому, зокрема, зазначено: «Бібліотеки – це місця миру, інклюзивності, збереження та обміну знаннями, боротьби з неправдою та фейковими новинами. Ми не можемо прийняти жорстоку агресію проти однієї з наших близьких країн-партнерів. Національна бібліотека Польщі закликає всі бібліотеки та заклади культури об'єднатися на захист близьких нам і Україні цінностей: свободи, незалежності, права на самовизначення, відкритості до світу, до різних людей і їхні історії» [2].

У контексті вищезазначеного важливо підкреслити, що до роботи таких бібліотек, які засуджують російську агресію та висловлюють солідарність українському народові й підтримку Україні, виявляємо надзвичайну зацікавленість. Тому дослідження теми науково-видавничої діяльності національних бібліотек Польщі є важливим на сьогодні. Це дає нам можливість вивчати європейський досвід і використовувати позитивні напрацювання цих бібліотек для розвитку науково-видавничої діяльності національних бібліотек України.

Аналіз останніх досліджень. Специфіку видавничої діяльності національних бібліотек Польщі недостатньо досліджено. Власне вивченню особливостей розвитку й тенденцій змін видання книг, періодики й іншої видавничої продукції цих бібліотек присвячено небагато наукових праць.

І. Любінецька зазначає, що «сьогодні найвідоміші польські наукові бібліотеки: варшавська Національна бібліотека, вроцлавська бібліотека Національного закладу ім. Оссолінських та краківська Ягеллонська бібліотека, активно розвивають співпрацю з Україною <...> Уваги заслуговує науково-видавничка діяльність польських і українських бібліотек. Вони організовують виставки, симпозіуми, лекції, зустрічі з читачами, промують письменство та культуру обох націй» [3].

Н. Вовк проаналізувала особливості розвитку сучасних бібліотек у Республіці Польщі. Вона пояснила, що «актуальність теми зумовлена появою нових вимог до бібліотек різних типів і видів як до установ, які надають інформаційні послуги та володіють (проте не є виробниками) інформаційними продуктами» [4, с. 130]. «Важливим напрямом розвитку сучасної польської бібліотеки є комплексний підхід щодо надання бібліотечних послуг за допомогою електронних інформаційних систем <...> Онлайн-каталоги – це основна електронна послуга, яка надається бібліотеками <...> Національна бібліотека Польщі відіграє ключову роль у створенні онлайн-каталогів, оскільки надає центральний каталог і бібліографічну базу даних, якими можуть користуватися усі бібліотеки Польщі (<https://www.bn.org.pl/katalogi>)» [4, с. 134].

О. Білик пропонує пересвідчитись в тому, що «провідні бібліотеки Польщі вже давно зі скарбниць для зберігання безцінних фоліантів перетворилися на визнані в усьому світі сучасні відкриті інноваційні центри культури, на прикладі Національної бібліотеки Польщі, Національної бібліотеки імені Оссолінських, Бібліотеки університету м. Варшава, Бібліотеки Ягеллонського університету, Бібліотеки Рачинських, Бібліотеки князів Чарторийських і багатьох інших» [5].

Д. Патканьовська порушує актуальні проблеми матеріальної підготовки традиційної книги та електронної книги, пов'язані з використанням інформаційно-пошукових мов і з розвитком сучасних технологій. Акцентує увагу на спільному створенні фактографічної інформації бібліотекарем, видавцем і користувачем, необхідності створення єдиних стандартів розробки ресурсів в умовах трансформації сучасного світу. «Співпраця між бібліотекарями та інформаційними технологіями й видавцями стає необхідною, а також – розвиток спеціалістів, IT, редакційних і посередницько бібліотекарів та інших творців інформації» [6, с. 45–46].

Мета дослідження – розкриття особливостей розвитку науково-видавничої діяльності національних бібліотек Польщі в сучасний період історії.

Методологія дослідження базується на загальнонаукових методах аналізу, синтезу, описовому та узагальненню.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розташована у Варшаві найбільша польська наукова бібліотека – *Національна бібліотека Польщі* (пол. *Biblioteka Narodowa w Warszawie*, www.bn.org.pl) – здійснює діяльність у співпраці з національними бібліотеками інших країн, а також через участь у європейських проєктах цифрових бібліотек, наукових конференціях, міжнародних книжкових ярмарках. Особливо варто відзначити участь Національної бібліотеки, як єдиної представницької інституції Польщі, у проєкті Європейської цифрової бібліотеки “Europeana”, її активну роль у проєкті TELplus та її членство (із січня 2008 р.) у Міжнародному консорціумі збереження інтернету, метою якого є архівування світових ресурсів з інтернету та популяризування відповідних архівних інструментів й стандартів. Національна бібліотека Польщі активно підтримує польські бібліотечні та культурні інституції за кордоном, шукає Polonica в закордонних бібліотеках [7].

У Статуті Національної бібліотеки Польщі, зокрема, прописано: «...Бібліотека розробляє та видає поточну національну бібліографію на основі офіційного бібліографічного обліку компактних видань та інших видів документів, національну ретроспективну бібліографію, бібліографію іноземних польських іммігрантів та веде статистику вітчизняних видань.

Бібліотека веде наукову, навчально-методичну, документальну, уніфіковану та обслуговуючу діяльність у галузі бібліотекознавства, бібліографії, наукової інформації, читання, редагування та суміжних наук, а також у галузі збереження бібліотечних матеріалів. Зокрема, до завдань бібліотеки в цьому плані входять <...> розповсюдження результатів наукових досліджень та надання допомоги, консультацій і висновків за напрямками, що охоплюються предметом досліджень Бібліотеки; видання наукових, методичних та документальних видань. <...> Бібліотека співпрацює з відповідними бібліотеками та спорідненими науковими та культурними інституціями в Польщі та за кордоном, особливо в галузі <...> реалізації спільних видавничих програм та інших наукових і культурних ініціатив» [8].

Редакційна діяльність – одне з основних завдань Національної бібліотеки Польщі. Бібліотека видає книги, наукові журнали: «Польські бібліотеки», «Щорічник Національної бібліотеки», «Консерваційні нотатки».

Рецензований англomовний журнал Національної бібліотеки Польщі «Польські бібліотеки» (англ. *Polish Libraries*) публікує статті, які охоплюють широкий спектр бібліотечно-інформаційних і наукових досліджень. Завдяки виконанню необхідних високих стандартів процесу рецензування та редагування, що гарантує якість публікацій, «Польські бібліотеки» прийнято до двох провідних міжнародних баз даних наукових журналів: Scopus та ERIH PLUS і включено до офіційного списку рейтингових наукових журналів Міністерства освіти і науки Польщі, де присвоєно 100 балів [9].

Окремо слід сказати про рецензування. Процедура рецензування – це важлива й обов'язкова частина наукового процесу. Після подання рукопис спочатку оцінюється головним редактором та редколегією видання. У разі потреби стаття може пройти попередню внутрішню рецензію експерта Національної бібліотеки Польщі. Рукопис тестується з використанням програмного забезпечення для запобігання плагіату (Anti-plagiarism), щоб уникнути ghostwriting і гостьового авторства та перевірити оригінальність статті. Якщо результат первинної оцінки позитивний, рукопис підлягає зовнішній подвійній сліпій експертній оцінці двома експертами, які не є ні співробітниками видання, ні членами Консультативної ради журналу. По можливості, стаття отримує принаймні одну рецензію від вченого, пов'язаного з іноземною дослідницькою установою. Рецензенти не знають автора (авторів) і навпаки. Після завершення процесу рецензування редактор остаточно підтверджує, що стаття відповідає всім вимогам рецензентів і може пройти решту процесу публікації (редагування, авторизація, верстка, вичитка тощо). Імена рецензентів стають відомі лише після публікації номера журналу, для якого вони рецензували статті [10].

Важливо підкреслити, що редакційна колегія «Польських бібліотек» поступово збільшує кількість рецензій, які готують науковці іноземних наукових установ. Це не тільки допомагає підвищити академічну якість статей, а й має на меті підвищити обізнаність про існування журналу за кордоном.

Значну увагу редакції «Польських бібліотек» зосереджено на питаннях зв'язків з іноземними авторами та науковими центрами, особливо з тими, чий дослідницький профіль пов'язаний з Польщею. Вони діють, зокрема, в Україні, Литві, Чехії, Австрії, Німеччині, Франції, Великій Британії, де в історичних колекціях та архівах зберігаються численні полоніки. Однак редакція не обмежується лише наданням читачам вичерпних монографічних узагальнень (публікація яких завжди значно затримується через їх обсяг), а робить акцент на представленні останніх внесків, узагальнюючи сучасні результати досліджень. Слід зазначити, що в поточному номері журналу, наприклад, дуже вчасно опубліковано статтю І. Журавльової «Центральна наукова бібліотека Харківського національного університету імені Каразіна під російською атакою», у якій розповідається про збитки, завдані бібліотеці вторгненням Росії в Україну з лютого 2022 р., а також перераховано основні об'єкти та безцінні колекції, які все ще перебувають у серйозній небезпеці через російські напади.

Принагідно зазначимо, що до міжнародного складу редколегії журналу входить кандидат історичних наук О. Колосовська, яка представляє Львівський національний університет імені Івана Франка [11].

«Щорічник Національної бібліотеки» (пол. *Rocznik Biblioteki Narodowej*) – наукове періодичне видання, присвячене широкому спектру літературної культури (а також вибраним історико-мистецьким, іконографічним і музикознавчим питанням) та її функціонуванню як в історичній, так і в сучасній перспективі. Журнал входить до переліку наукових журналів МОН із 40 балами [12].

«Консерваційні нотатки» (пол. *Notes Konserwatorski*) – створений у 1998 р. рецензований науковий журнал, щорічник, представляє сучасні наукові досягнення в галузі збереження пам'яток і творів мистецтва, мультидисциплінарних консерваційних робіт і проєктів, теоретичних розвідок щодо збереження та охорони колекцій книг, іконографічних колекцій, картографії та інших. Журнал входить до переліку наукових журналів МОН із 40 балами. Усі статті, опубліковані в журналі, рецензуються «зовнішніми» експертами, які представляють культурні та наукові центри по всій країні, дотримується принцип «подвійного сліпого рецензування». До рецензування статей також запрошуються іноземні експерти. Вебсайт

журналу має англomовну версію, де всі опубліковані тексти представлені у вигляді резюме та вибраних статей англійською мовою або в перекладі на англійську. Це має на меті популяризувати польські досягнення серед англomовних читачів, а також створити впізнаваність журналу за кордоном [13].

Національна бібліотека імені Оссолінських або Оссолінеум (пол. *Zakład Narodowy im. Ossolińskich/Ossolineum*, м. Вроцлав, www.ossolineum.pl) – національна бібліотека Польщі, заснована графом Оссолінським 1817 р. у Львові і подарована громаді міста. Частина фондів переїхала у Вроцлав після Другої світової війни, натомість у Львові заснували Національну бібліотеку ім. Василя Стефаника.

Як зазначає у своїй статті «Бібліотека Національного інституту імені Оссолінських у Вроцлаві» Г. Русинська-Гертх, «Бібліотека Оссолінеуму у Вроцлаві практично від свого початку разом із Національною бібліотекою у Варшаві та бібліотекою Ягеллонського університету в Кракові творила основу Національного бібліотечного фонду і була однією з провідних бібліотек Польщі» [14, с. 164]. Ще далекого 1947 р. бібліотека розпочала видавничу діяльність. А «тепер Оссолінеум – це znana всім книгозбірня національного значення, яка має багаті джерела для дослідників польської історії та культури, володіє величезною кількістю книг, часописів, рукописів <...> стародруків, малюнків, гравюр, картин, екслібрисів, медалей, монет, печаток, карт, планів, плакатів, афіш; має мікрофільмовані матеріали, видає власний науковий збірник “Czasopismo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich”» [14, с. 166].

Водночас слід зауважити, що створення Польської академії наук (ПАН) як головної інституції, що відповідає за розвиток польської науки, істотно вплинуло на діяльність Оссолінеуму. Свого часу його було поділено на дві автономні одиниці: бібліотеку ПАН «Національний Інститут ім. Оссолінських» та видавництво ПАН «Національний Інститут ім. Оссолінських».

В Акті про заснування Національного інституту імені Оссолінських від 5 січня 1995 р. (Закон. № 23, ст. 121) у ст. 5 зазначається, що завданнями інституту, відповідно до історичної традиції та рішень засновника, є утримання Національної бібліотеки Оссолінеуму і примноження її колекцій, особливо в галузі польських і слов'янських гуманітарних наук, їх розвиток і поширення <...> а також забезпечення та проведення науково-дослідних робіт і видавнича діяльність [15].

За майже 200 років, що минули з часу заснування Національного інституту імені Оссолінських, відповідно до побажань засновника, було докладено зусиль для видання журналу наукового характеру, наближення

читачів до «новин про праці вчених», що містяться в збірниках. Видавалися щоквартально Наукова періодика Публічної книгозбірні Оссолінських; раз на пів року – Бібліотека Оссолінських, журнал, присвячений історії, літературі, національним питанням; щорічник «Звіти про діяльність Національного інституту імені Оссолінських»; щорічник Національного інституту імені Оссолінських (1928–1976, вийшло друком 11 томів); «Зі скарбниці культури». Інформаційний бюлетень Національного інституту імені Оссолінських (1951–1991, вийшов 51 номер); журнал Національного інституту імені Оссолінських.

Журнал Національного інституту імені Оссолінських (пол. Czasopismo Zakładu Narodowego imienia Ossolińskich, “Czasopismo ZNiO”), який є продовженням попередніх видань Ossoliński, виходить під такою назвою з 1992 р. Це науковий журнал широкого історичного профілю з акцентом на бібліотечну та музейну проблематику. На сьогодні вже видано 33 томи.

Тематика текстів, опублікованих у журналі, стосується передусім історії, книгознавства (зокрема історії книги та бібліотек, пресознавства), музеології, переважно в історичному плані, та літератури. Значну частину матеріалів становлять джерелознавчі дослідження, підготовлені на основі колекцій Національного інституту імені Оссолінських.

Згідно з Додатком до Наказу міністра освіти і науки від 1 грудня 2021 р. про перелік наукових журналів та рецензованих матеріалів міжнародних конференцій, пп. 31322, за наукові тексти, опубліковані в «Журналі ЗНіО», нараховується 40 балів [16].

Слід зазначити, що основною версією журналу є друкована. Але статті доступні для освітніх цілей і в електронній версії на сайті журналу. «Журнал ЗНіО» індексується в міжнародній базі даних ERIH PLUS, базі даних Index Copernicus, також зареєстрований у базі даних Arjanta, польській науковій бібліографії, польській літературній бібліографії та польській бібліографічній бібліографії. Видавцем «Журналів ЗНіО» є Видавництво Оссолінеум (пол. Wydawnictwo Ossolineum) [17].

Варто підкреслити, що до складу вченої ради входить український історик І. Срибняк (Київський університет імені Бориса Грінченка).

Національна наукова бібліотека Ягеллонського університету (м. Краків) (пол. *Biblioteka Jagiellońska*, www.bj.uj.edu.pl) – одна з найважливіших бібліотек Польщі. Маючи статус національної, бібліотека збирає насамперед всі публікації про Польщу та видані в країні, зберігає велику колекцію інкунабул. І що важливо для українців – у бібліотеці зберігаються унікальні фонди з історії України, насамперед часів козаччини. «Ягеллонська бібліотечна система складається з головної наукової бібліо-

теки та бібліотек факультетів і кафедр УУ. Завдяки надзвичайно багатій колекції польських книг, виданих у Польщі та за кордоном, Ягеллонську бібліотеку вважають національним сховищем. Бібліотека також збирає видання іноземними мовами, які використовуються в університеті або як навчальні, або як дослідницькі ресурси. ...Усі польські книги та цінні іноземні видання становлять ресурси національної бібліотеки, які через свою роль і цінність вимагають особливої охорони. З цієї причини головна наукова бібліотека запровадила процедури безпеки, які впливають на доступність колекцій. Бібліотека надає онлайн-доступ до наукових журналів і каталогів» [18].

У 2019 р. організаційна структура Ягеллонської бібліотеки дещо змінилася. Створено відділ журналів, у відділі каталогізації книг секція книгодрукування змінила назву на секцію поточної каталогізації, а секція предметних досліджень – на секцію ретроспективної каталогізації. Існуючу видавничу секцію було ліквідовано. Також було ліквідовано відділ зберігання та обміну журналами [19].

«*Вісник Ягеллонської бібліотеки*» (пол. *Buletyn Biblioteki Jagiellońskiej*) був заснований у 1949 р. як мімеографований щоквартальник, присвячений майже виключно реєстрації нових видань, придбаних бібліотекою. У 1960 р. він став одним з офіційних видань Ягеллонського університету. У 1967 р. коло дописувачів «Вісника Ягеллонської бібліотеки» значно розширилося, що істотно збагатило його науковий зміст. Бюлетень отримав новий макет, який в основному зберігся донині. Видання публікує оригінальні наукові статті з проблем, пов'язаних з бібліотечною справою, зокрема представляючи повні бібліотечні колекції, насамперед із Ягеллонської бібліотеки. Оригінальною версією бюлетеня є електронна на сайті Ягеллонської бібліотеки (<http://www.bj.uj.edu.pl/biuletynbj>) [20]. Тут важливо підкреслити, що до складу вченої ради входить Л. Сніцарчук, яка представляє Національну наукову бібліотеку імені Стефаника (Львів, Україна).

Треба зазначити, що видання спеціальних випусків бюлетеня Ягеллонської бібліотеки англійською мовою фінансується за контрактами за рахунок коштів Міністерства науки і вищої освіти, виділених на поширення наукових досягнень. Слід відмітити співпрацю Ягеллонської бібліотеки з Національною бібліотекою Польщі в реалізації цілей, важливих для всієї польської бібліотечної справи, яка почалася в 1977 р., коли за ініціативою директора Ягеллонської бібліотеки відбулася зустріч із директором Національної бібліотеки Польщі щодо питань створення Національного бібліотечного ресурсу.

В останні роки тісна співпраця найбільших польських бібліотек – Ягеллонської бібліотеки та Національної бібліотеки – набрала обертів.

Нещодавно стартував проєкт цифровізації *Patrimonium*, який засновано з ініціативи Національної бібліотеки. Основою цього проєкту, реалізованого у 2017–2020 рр., є зробити польську національну спадщину доступною в інтернеті, ознайомити з електронною бібліотекою *Polona* та Ягеллонською цифровою бібліотекою з мільйоном об'єктів (652 000 – Національна бібліотека та 348 000 – Ягеллонська бібліотека) [21].

Окремо треба відмітити сайти національних бібліотек Польщі, які дуже зручні у користуванні. Оскільки характеру видавничої продукції набувають також тексти сайтів, електронні ресурси, бази даних, а також публікація цифрових ресурсів, цікаво дослідити це питання з досвіду об'єкта нашого дослідження. На вебпорталі національної бібліотеки публікується «Декларація наявності» (*Deklaracja dostępności*). Національна бібліотека зобов'язується забезпечити доступність свого вебсайту відповідно до положень Закону від 4 квітня 2019 р. про цифрову доступність вебсайтів і мобільних додатків публічних установ. Заява про доступність стосується сайту польських бібліотек.

У «Декларації наявності» обов'язково зазначають дату публікації на сайті та дату останнього значного оновлення. Якщо вебсайт частково відповідає Закону від 4 квітня 2019 р. про цифрову доступність вебсайтів і мобільних додатків державних організацій через несумісність або винятки, виявлені в результаті зовнішнього аудиту доступності вебсайту, то для розв'язання подальших проблем вносяться зміни, які детально необхідно вказати в декларації про наявність. Таким чином працюють над удосконаленням всього процесу підготовки та публікації доступного вмісту та документів [22]. Але це тема для подальших наукових досліджень.

Висновки. Вивчивши та проаналізувавши науково-видавничу діяльність національних бібліотек Польщі, доходимо висновку, що бібліотеки її активно розвивають, маючи фінансову підтримку від держави для розширення бібліотечних ресурсів, видавничої діяльності, розвитку бібліотечних наукових ресурсів та бібліотечної інформації. Кожного року друкуються наукові видання, підвищується їх якість. Завдяки дотриманню високих стандартів процесу рецензування й редагування, що гарантує якість публікацій, наукові видання національних бібліотек прийнято до провідних міжнародних баз даних наукових журналів та включено до офіційного списку рейтингових наукових журналів Міністерства освіти і науки Польщі. Польський досвід науково-видавничої діяльності національних бібліотек може бути корисним для українських бібліотекарів, науковців, редакторів, видавців. Останнім часом національні бібліотеки Польщі активно розвивають науково-видавничу діяльність, інтегруючись

у світове інформаційне середовище, підвищуючи якість бібліотечної продукції.

Список бібліографічних посилань

1. Лагута Л. Міжнародна бібліотечна спільнота для України. *Публічна бібліотека територіальної громади : блог Національної бібліотеки України ім. Ярослава Мудрого*. 26 трав. 2022. URL: <https://oth.nlu.org.ua/?p=6059>

2. Biblioteka Narodowa wspiera Ukrainę. *Biblioteka Narodowa*. 02.03.2022. URL: <https://www.bn.org.pl/aktualnosci/4554-biblioteka-narodowa-wspiera-ukraine.html>

3. Любинецька І. Польсько-українська бібліотечна співпраця. *Наше слово : газета для українців у Польщі*. 2009. 30 лип. URL: <https://nasze-slowo.pl/polsko-ukrayinska-bibliotechna-spi/>

4. Вовк Н. С. Аналіз сучасного етапу життєвого циклу бібліотек Польщі в контексті розвитку цифрових ресурсів. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Т. 31(70). № 3. Ч. 3. 2020. С. 130–137. <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.3-3/21>

5. Найцікавіші та найнезвичніші бібліотеки Польщі / підгот. О. Білик. *Бібл. планета*. 2019. № 3. С. 23–25.

6. Patkaniowska D. Opracowanie rzeczowe książki tradycyjnej i książki elektronicznej : wybrane problemy. *Tradycja i nowoczesność w bibliotece naukowej XXI wieku / redakcja naukowa: A. Januszko-Szakiel*. Kraków, 2012. S. 29–47. URL: <http://hdl.handle.net/11315/6869>

7. International cooperation. *Biblioteka Narodowa*. URL: <https://www.bn.org.pl/en/about-us/international-cooperation>

8. Statut Biblioteki Narodowej. *Biblioteka Narodowa*. URL: <https://www.bn.org.pl/o-nas/statut>

9. New issue of Polish Libraries from the National Library of Poland. *Biblioteka Narodowa*. 27.01.2023. URL: <https://www.bn.org.pl/en/news/4824-new-issue-of-polish-libraries-from-the-national-library-of-poland.html>

10. Reviewing process. *Polish Libraries*. URL: <https://polishlibraries.bn.org.pl/reviewing-process>

11. Polish Libraries. URL: <https://polishlibraries.bn.org.pl/about-the-journal>

12. Rocznik Biblioteki Narodowej. URL: <https://rocznik.bn.org.pl/>

13. Notes Konserwatorski. URL: <https://notes.bn.org.pl/>

14. Русинська-Гертих Г. Бібліотека Національного інституту імені Оссолінських у Вроцлаві. *Вісн. Львів. ун-ту. Серія «Книгознавство, бібліотекознавство та інформаційні технології»*. 2011. Вип. 6. С. 162–173

15. Ustawa o fundacji – Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Zakład Narodowy im. Ossolińskich. URL: <https://ossolineum.pl/index.php/aktualnosci/historia-znio/ustawa-o-fundacji-zaklad-narodowy-im-ossolinskich-dz-u-1995-nr-23-poz-121-oraz-jej-nowelizacje/>

16. Komunikat Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 grudnia 2021 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych. Ministerstwo Edukacji i Nauki. URL: <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/komunikat-ministra-edukacji-i-nauki-z-dnia-1-grudnia-2021-r-w-sprawie-wykazu-czasopism-naukowych-i-recenzowanych-materialow-z-konferencji-miedzynarodowych>

17. Czasopismo ZNiO. Zakład Narodowy im. Ossolińskich. URL: <https://ossolineum.pl/index.php/czasopismo-znio/>

18. Бібліотека Ягеллонського університету (Biblioteka Jagiellońska). URL: www.bj.uj.edu.pl

19. Cieślak A. Działalność Biblioteki Jagiellońskiej w roku 2019. Sprawozdanie. Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej. R. 69–70. S. 301–356. Kraków: Biblioteka Jagiellońska, 2022. <https://doi.org/10.26106/mhda-2h12>

20. Biblioteka Jagiellońska. Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej. URL: https://bj.uj.edu.pl/pl_PL/nauka-i-kultura/biuletyn-bj

21. Pietrzyk Z., Biblioteka Jagiellońska – wczoraj, dziś i wyzwania przyszłości, “Rocznik Biblioteki Kraków” II, 2018, s. 231–242. URL: <http://www.rocznik.biblioteka.krakow.pl/rbk2018/zdzislaw-pietrzyk-biblioteka-jagiellonska-wczoraj-dzis-i-wyzwania-przyszlosci/>

22. Deklaracja dostępności. *Polish Libraries*. URL: <https://polishlibraries.bn.org.pl/deklaracja-dostepnosci>

References

1. Lahuta, L. (2022). Mizhnarodna biblioteczna spilnota dlia Ukrainy [International library community for Ukraine]. *Publichna biblioteka terytorialnoi hromady: bloh Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. Yaroslava Mudroho – Public Library of Territorial Community. Blog of Yaroslav Mudryi National Library of Ukraine*. 26 trav. [in Ukrainian]. URL: <https://oth.nlu.org.ua/?p=6059>

2. Biblioteka Narodowa wspiera Ukrainę. *Biblioteka Narodowa*. 02.03.2022 [in Polish]. URL: <https://www.bn.org.pl/aktualnosci/4554-biblioteka-narodowa-wspiera-ukraine.html>

3. Liubynetska, I. (2009). Polsko-ukrainska biblioteczna spivpratsia. *Nashe slovo: hazeta dlia ukrainsiv u Polshchi – Our Word: a Newspaper for*

Ukrainians in Poland. July 30 [in Ukrainian]. URL: <https://nasze-slowo.pl/polsko-ukrayinska-bibliotechna-spi/>

4. Vovk, N. S. (2020). Analiz suchasnoho etapu zhyttievoho tsykladu bibliotek Polshchi v konteksti rozvytku tsyfrovyykh resursiv. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii – Academic Papers of V. I. Vernadsky TNU. Series: Philology. Journalistics*, 31(70), 3, 3, 130–137 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.3-3/219>

5. Bilyk, O. (2019). Naitsikavishi ta nainezvychnishi biblioteky Polshchi. *Bibliotechna planeta – Library Planet*, 3, 23–25 [in Ukrainian].

6. Patkaniowska, D. (2012). Opracowanie rzeczowe książki tradycyjnej i książki elektronicznej. Wybrane problemy. *Tradycja i nowoczesność w bibliotece naukowej XXI wieku, 29–47* / redakcja naukowa: A. Januszko-Szakiel. Kraków [in Polish]. URL: <http://hdl.handle.net/11315/6869>

7. International cooperation. *Biblioteka Narodowa* [in Polish]. URL: <https://www.bn.org.pl/en/about-us/international-cooperation>

8. Statut Biblioteki Narodowej. *Biblioteka Narodowa* [in Polish]. URL: <https://www.bn.org.pl/o-nas/statut>

9. New issue of *Polish Libraries* from the National Library of Poland. *Biblioteka Narodowa*. (27.01.2023) [in English]. URL: <https://www.bn.org.pl/en/news/4824-new-issue-of-polish-libraries-from-the-national-library-of-poland.html>

10. Reviewing process. *Polish Libraries* [in English]. URL: <https://polishlibraries.bn.org.pl/reviewing-process>

11. Polish Libraries [in Polish]. URL: <https://polishlibraries.bn.org.pl/about-the-journal>

12. Rocznik Biblioteki Narodowej [in Polish]. URL: <https://rocznik.bn.org.pl/>

13. Notes Konserwatorski [in Polish]. URL: <https://notes.bn.org.pl/>

14. Rusynska-Giertykh, H. (2011). Biblioteka Natsionalnoho instytutu imeni Ossolinskykh u Vrotslavi [Library of Ossolineum National Institute in Wroclaw]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriya “Knyhoznavstvo, bibliotekoznavstvo ta informatsiini tekhnolohii” – Bulletin of Lviv University. Series “Bibliology, Library Studies and Information Technologies”*, 6, 162–173 [in Ukrainian].

15. Ustawa o fundacji – Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Zakład Narodowy im. Ossolińskich [in Polish]. URL: <https://ossolineum.pl/index.php/aktualnosc/historia-znio/ustawa-o-fundacji-zaklad-narodowy-im-ossolinskich-dz-u-1995-nr-23-poz-121-oraz-jej-nowelizacje/>

16. Komunikat Ministra Edukacji i Nauki z dnia 1 grudnia 2021 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych. Ministerstwo Edukacji i Nauki [in Polish]. URL: <https://>

www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/komunikat-ministra-edukacji-i-nauki-z-dnia-1-grudnia-2021-r-w-sprawie-wykazu-czasopism-naukowych-i-recenzowanych-materialow-z-konferencji-miedzynarodowych

17. Czasopismo ZNiO. Zakład Narodowy im. Ossolińskich [in Polish]. URL: <https://ossolineum.pl/index.php/czasopismo-znio/>

18. Biblioteka Jagiellońska universytetu (Biblioteka Jagiellońska) [in Ukrainian]. URL: www.bj.uj.edu.pl

19. Ciešlar, A. (2022). Działalność Biblioteki Jagiellońskiej w roku 2019. Sprawozdanie. *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej*, 69–70, 301–356. Kraków: Biblioteka Jagiellońska [in Polish]. <https://doi.org/10.26106/mhda-2h12>

20. Biblioteka Jagiellońska. *Biuletyn Biblioteki Jagiellońskiej* [in Polish]. URL: https://bj.uj.edu.pl/pl_PL/nauka-i-kultura/biuletyn-bj

21. Pietrzyk, Z. (2018). Biblioteka Jagiellońska – wczoraj, dziś i wyzwania przyszłości, “Rocznik Biblioteki Kraków”, II, 231–242 [in Polish]. URL: <http://www.rocznik.biblioteka.krakow.pl/rbk2018/zdzislaw-pietrzyk-biblioteka-jagiellońska-wczoraj-dzis-i-wyzwania-przyszłości/>

22. Deklaracja dostępności. *Polish Libraries* [in Polish]. URL: <https://polishlibraries.bn.org.pl/deklaracja-dostepności>

Стаття надійшла до редакції 28.03.2023.

Tetiana Dubas,

PhD (Social Communications), Head of Department,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskiy Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: t.dubas60@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1690-8297>

Web of Science Researcher ID: AIC-6378-2022

Scientific and Publishing Activities of National Libraries of Poland

The research is based on the study of the foreign experience of the scientific and publishing activities of the national libraries of Poland. The peculiarities of this activity were analyzed using the cases of the National Library of Poland, the Ossolinski National Library, and the Jagiellonian Library, which is the goal of our research. The prospects for the development of scientific and publishing activities of the national libraries of Poland are highlighted.

It was emphasized that the national libraries of Poland are actively developing scientific and publishing activities, integrating into the global information environment, increasing the quality of library products.

Considerable attention is focused on issues of relations with foreign authors and scientific centers, especially with those whose research profiles are related to Poland. They

operate, in particular, in Ukraine, Lithuania, the Czech Republic, Austria, Germany, France, or Great Britain, where numerous poloniums are kept in historical collections and archives. National libraries emphasize the presentation of recent contributions, summarizing current research results.

The importance of the review process is emphasized. In order to ensure a high scientific level and quality of articles, all scientific articles submitted to the editors undergo a mandatory review procedure. It is noted that the review processes are transparent and are carried out according to rules common to all authors and reviewers.

During our research, it was found that due to the meeting the high standards of review and editing process, which guarantees publications quality, the publications of the national libraries of Poland are indexed by leading international databases. It is shown that the composition of the editorial boards consists mainly of leading Polish researchers, with the involvement of foreign specialists. Article author's particular attention is paid to the involvement of Ukrainian scholars in the international composition of editorial boards.

Keywords: national libraries of Poland, scientific publishing activity, scientific journal, peer review of articles.